

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Sanderi Angli Doct. Theol. De Origine Ac
Progressu Schismatis Anglicani Libri Tres ...**

Sander, Nicholas

Coloniæ Agrippinæ, 1610

Primariæ nonnullæ matronæ ob fidem Catholicam bonis, honorum
insignibus, & vita ipsa spoliatæ. Cap. XI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64680)

ptrices, veras se Ecclesiæ Catholicæ filias esse comprobant. Quemadmodum ex historia modò allata, & ex octo virginibus supra recensitis licet deprehendere. Quod ut etiam aliquantò melius à nostris ac Hæreticis etiã intelligatur, in sequenti capitulo de constantia nonnullarum mulierum tractabimus, quæ ut fidei Catholicæ naufragium non facerent, bona fortunæ, famæ, libertatis, & vitam ipsã in tempestuosũ Anglicanę persecutionis mare eijcere non dubitauerunt.

Primaria nonnulla matrona ob fidem Catholicam bonis, honorum insignibus, & vita ipsa spoliata.

CAPVT XI.

INter cæteros Reginæ ministros, qui Catholicos crudeliùs persecuti fuerunt, primum facilè locum Edmundus Traffordus sibi vèdicat, qui, etsi genere nobilis esset, pauper tamen, & idcirco in religione Catholica oppugnãda animosior fuit. Hic Prouincie Maucestriæ Commissarius declaratus, partim propter odium, quo religionem nostram prosequeretur, partim quòd ex Catholicorum bonis ditescere se posse speraret, officio suo quã posset optimè fungi, Reginæ ad nutum seruire. & Catholicos crudelissimè persequi, decreuit. Inter ea namque quæ Regiæ crudelitatis administri consecantur, primum est, ut Catholici, quos carceribus adiudicare volunt, opibus & diuitijs effluant, ut deinde ijs ad se deuolutis, crudelitatis suæ fructum aliquem reportent. Conabatur itaque Commissarius

missarius ille Edmundus matronam quandā Alanā Rosāhl, Cardinalis Guillermi Alanī cognatam : quæ cum illius fratri nupsisset, tres filias ex defuncto habebat: puta Helenā, Catharinam, & Mariam, quarum quæ maxima natu erat, decimum sextum ætatis annum agebat, in nassam suam pertrahere. Sciebat namque eam egregiè Catholicam, Sacerdotibus imprimis esse addictam: cumq; Cardinalem Alanum non posset, rabiem suam in muliere, sanguine ei coniuncta, explere conabatur. Id cum illa rescivisset ante Deum sibi placandum rata, & contra Sathanæ impetū se armatura, Sacrificio missæ interfuit, sub illo communicavit, Deumq; obtestata est, quatenus viribus contra hostes suos instructa, animosè in campum descenderet, & antè bona, vitamque aded ipsam deponere, quam vel latum vngue ab officio Christianæ & Catholicæ mulieris, discedere constitueret. Hoc ita facto in parte securo & minimè suspecta se abscondit, tribus suis filiabus domum & quæ in ea erant donans atque committens. Altera itaque post Epiphaniam die, Regiæ ministrum magno sceleratorum hominum agmine in matronæ domū irruentes, eius sibi claves & arma uniuersa adferri iusserunt. Exacto insuper à Domesticis iuramento, quod ubi eorum hera esset, ignorarent. Cum ecce tibi equitis cuiusdam imaginem, quā illi Doctoris Alani esse credebant, muro affixam cōspicati, & nescio quo furore perciti, post mille cōiutorū claustra in picturā illā effusa, pugionibus tadē adorti discerpserūt, terræq; affictā pedibus proculcauerūt.

Post.

Postquam autem omnes domus angulos excussissent, bonaque vniuersa, præter sola honestissimarum virginum vestimenta comportassent, ac alia insuper in domo mille & quingentos Ducatos (quos bona mater filiabus suis, in necessitate cōstitutis reliquera) conquisiuisent: longo sibi adhuc tempore inibi commorandum esse arbitrati sunt, tum vt omnia absumerent & dilapidarent, tum quod separarent, Matronam illam interea in detectam. Verum illa de omnibus certior facta, ac bonorum tantum oblita, nihil perinde timebat, quàm ne filia suæ Hæreticorum illo furore perterrefacta & consternata, aliquid dicerent aut facerent, quod sanctam illarum, in qua educati erant, disciplinam dedeceret. Quia cura & sollicitudine extimulata eas officij sui admonebat, & quomodo imbelles illæ ouiculæ ex leonum se vnguibus liberarent, instruebat. Illæ verò matrum consilium secutæ, inuicem sibi animos addebant, & ante vitam, quam Catholicam religionem perdere constituebant. Cum autem deinde viam aliquã, si non securam, at saltem non periculosam, qua effugerent aliquãdiu circūspexissent: Ecce tibi circa noctis medium, domesticis excubijs dormientibus, porta clanculum & secreto egressa, ad ripam scapham inueniunt: qua conscensa, & in alteram partem trajicientes, extra viam secesserunt, & ne forsitan comprehenderentur, nulli planè mortalium, quæ essent, aperuerunt. Ita ergo quatuordecim diebus euolutis, post multas molestias & z-

rumnas

rumnas tolleratas, eum in locum, vbi earum mater erat, peruenerunt: quæ mortuæ quàm riuæ similior, ne inter spem & timorem pendula, & quid filiabus suis fieret incerta, nihilominus diuinæ bonitati confidebat, quæ eos nunquam deserit, qui pro religionis suæ zelo & amore antè vitam suam perdere, quàm religionem Catholicam proderè constituerunt.

Quamuis autem deuota mater, filiarum suarum incolumitate perspecta, admodum lætaretur, angebatur tamen etiam, quòd iã neque Patrem, neque rem familiarem, neque aliud deniq; sustentaculum haberent. Quare ad amicos & necessarios suos conuersa, quibus bona sua vniuersa donauerat, eos obnixè obtestata est, vt in sui ac filiarum suarum gratiam Iudices accederent, & quæ ex testamento Patris, Matrisque donatione filiabus debebantur, reposcerent. Verùm cum homines suam potiùs quam alienam utilitatè spectet, & cum dubijs & aduersis mutati, beneficiorum obliuiscantur, neminem bona mater reperire potuit, qui id negotij in se suscipere, Senatui Regium offendere bona confiscata repetere, & in hac materia religionis, Anglis tantoperè odiosa, vellet versari. Suadebant igitur alij, ipsas filias in iudicium mittere, ac bona sua reposcere; quod videlicet non dubitarent, eas, ratione ætatis, à Iudicibus habita, aliquid esse impetraturas, quod alius nõ citra maximam difficultatem obtinuisset. Intelligens autem deuota mater & Mulier verè virilis animi, filias suas non antè coram tribunali bus iri exauditas, quàm Calvinistarum se

d

Synago

Synagogas adituras promississent: & si id promittere nollent in carceres abducendas ac omnibus bonis spoliandas prauident, ne filios suas ipsamq; adeò religionem Catholicam in apertum discrimen immitteret, nūquam huic tam periculoso consilio obtemperare voluit.

Confiscatis ergò omnibus illius bonis, ac sententia in ea prolata, ipse Gubernator uersa quæ consequi poterat, ad se rapuit atq; pertraxit. Mater autem per amicos & tertiam sæpè personam ab inferioribus iudicibus, ad supremum Regine consilium appellans multo tempore absumpto, illud tandem consecuta est, vt intelligeret, Consiliarios quanto altiore in loco & gradu constituti sunt, tanto amplius perfidos hæreticos, & immisericordes, filiabus suis minus compati, bonaque sua ardentius expetere atque sicire. Verum enim uerò nisi illustria illa officia & munera hominibus virtute præditis conferantur, tū verò ambitionis, impietatis, & auaritiæ fomites sunt, sicut ex hoc negotio apparet.

Destituta proinde venerabilis illa matrona non modò omnibus suis bonis, sed eorum etiam recuperandorum spe, non tamè idcirco patientiam, & animæ suæ tranquillitatem perdidit; imò quâtas potuit Deo gratias persoluit, eò quòd se beneficio demereri voluisset: præferens paupertatem Christi, omnibus diuitijs ac fortunis, quas in Anglia possederat: E qua cum duabus maioribus natu filiabus egredi constituit, potiùs in paupere & securo exilio, quàm cum Patria in periculo

versa-

versari volens. Ducta itaque à Dei Angelo, post longas & diurnas mari & terra deuoratas molestias, cum sæpenuerò interdiu in syluis delitere, ac noctu iter conficere cogeretur, ad extremum duobus euolutis mensibus, Rhemos incolumis cum maximo omnium Catholicorum gaudio, maximè verò Doctoris Alani cognati sui, peruenit: qui tunc Seminarij, Rhemensis Rector, nunc verò dignissimus Romanæ Ecclesiæ Cardinalis est.

Alij cuidam matronæ primariæ equitis Mordant vxori, pro fide Catholica captæ à Regina iudicatum fuit, vt sui, ac mariti memor, semel tantum Hæreticorum templum, dum in eo diuinum suum officium celebrarent, pertransiens, certissimo vitæ periculo & ignominia se subtraheret. Cui illa respondit: Malle se, Reginae, mariti, omniumque amicorum & familiarium gratia excidere, quàm aliquid dissimulationis in confessione suæ fidei, & obedientia Deo debitæ, præferre. In quo illa proposito constanter perseueras, multis annis in carcere remansit, quod Regina obtemperare noluisse.

Tres aliæ matronæ nobilissimo genere natæ, cum Missæ interessent, ipso Paschatis die comprehensæ, per publicas Londini plateas, magno cum ludibrio ducebantur: præcedente illas sacerdote eo habitu, in quo Missam dixerat, hæreticis autem mille conuitorum plaustra in eas euometibus. Cū ecce tibi illas incredibili robore septæ, oia perpetiebatur,

& hæreticos in stuporem dabant, Catholicos verò mirabiliter ædificabant.

Alia quædam matrona Clitera nominata, similiter nobilis & coniugata, postquam coram iudicibus intrepida Catholicam se professæ foret, ad nullam prorsus quæstionem spòdere voluit, ne legitimos illos ea in causa videretur existimauisse: neue mortè, quæ pro Christo Iesu perpeti desiderabat, respòsione aliqua impediret. Etsi itaque iudices crudelissima illà se morte affecturos minitarentur, nisi ad interrogata responderet, illa tamè fortis & constans, ne vocè quidem mittere voluit, sed mortè quæ dicemus, intrepida tolerauit. Manibus & pedibus ligatam interra, oculis coelum spectantibus, nudam deposuerunt: ac infra renes, immanæ magnitudinis saxum imposuerunt; pectus autè ingenti pondere sensim onerauerunt, quoad sanguine per os, aures, & nares erumpente, illa incredibili cum patientia animam suam Deo tradidit. Magna hæc crudelitas circumstantibus visa est, quòd cernerent genus mortis adèd terribile, in tale muliere, & in tali causa. Maneat proinde hæresin infernalem quandam Furiæ esse, & impietatis ac crudelitatis suæ modum ac terminum ignorare.

Nunc quoniam quæ maritatarum, quæ viduarum, quæ pro Christo mortem perpèssæ sunt, mulierum hætenus exempla recensimus: antequam capitulo huic finem imponamus, nònulla etiam de Monialibus, Seruatoris

ris nostri sponſis in rem præſentem adduca-
mus: vt ita quilibet mulierum ſtatus ac exē-
pla habeat quæ imitetur.

Inter religioſos, qui perſecutionem Elifa-
bethæ declinaturi, ex Anglia in Belgiū trans-
fugerunt, fuere integri quatuor conuentus,
duo Carthuſianorum & Frãciſcanorum: Du-
os Monialium: quarum aliqua Sancti Domi-
nici, aliqua Sanctæ Brigidæ (dictæ de mon-
teſion) profitebantur. Horum monaſterio-
rum duo, puta Monachorum Franciſcanorū,
& Monialium Dominicanarum, maturè &
tempori ſubuerſa fuerunt; alia verò integra
adhuc viſuntur, & ſicut hæctenus, ita nunc
quoque Eleemoſynis Regis Catholici ſuſten-
tantur. Monaſterium Sanctæ Brigidæ multas
terribiles tempeſtates & procellas ab hære-
ticis Anglicanis perpeſſum fuit; tūm quòd
in eo virgines, elegantis admodum formæ,
Deo conſecratæ, & carnalium voluptatū ac
libidinum hoſtes, quas illi tantoperè conſe-
ctantur, erant; tūm quia multæ nobilium &
primariorum filix ex Anglia profugentes, e-
iſ ſe adiungebant. Verūm cūm propter nimi-
am illarum copiam omnes ſe ſuſtentare non
poſſent, poſt multas orationes & pœniten-
tiæ opera ſe diuidere, Seniores Ruan in Gal-
liam, iuniores verò & nobiliores in Angliam
mittere conſtituerunt. Quo facto, hære-
tici in principio facile ſe tenellas illas
virgines, & monaſticæ diſciplinæ vix af-
ſuetas adhuc blanditijs ſe ſuiſ tranſuerſum
acturos & ſuplantaturos, exiſtimabant.

In quo postea admodum cum se falli videret easdem in diuersos Anglicani regni carceres abripuerunt. Verum cum neque isto modo quicquam efficeretur, indulserunt ijs Regij Cõsiliarij, vt ex carceribus protracta, in priuatis quorundam magnatum ædibus custodirentur. Mox autẽ cum multæ nobiles & primariæ virgines ijs se adiungerent, & cum Christo Seruatore nostro perfectam castitatem profiteri inciperent (tantum nimirum virtus laboribus pro Deo exantlatis confirmata, potest) re ad iudices per lata in carceres publicos denuò magna cum crudelitate coniecta sunt. Inter has quædam Elisabetha Sandersa, Doctoris Nicolai Soror, quoties capiebatur & affligebatur, præter cetera hæc quoque scribebat. Apprehenderunt me apparatus, altera iam vice, in germanæ meæ sororis domo, & tanquam itinerum aliquem subfessorem capissent, multò crudelioribus iudicibus, quàm Anna, Caiphas, Pilatus, & Herodes erant, me representabant: qui etsi multa inepta à me scire cuperent, ego tamen breuiter ijs satisfaciens, primùm mulierem, ac secundò monialem esse dicebã: vt per illud intelligerent, noua me in Angliæ regno mori nō posse: per hoc cognosceret, Catholicam me religionem profiteri, siquidẽ illorum secta Moniales ignorat. Sciscitabatur ex me, quomodo in Anglia Catholicos nouissem & multas istiusmodi alia. Vndè ad extremum indignatus, in carcerem vrbs Vintoniensis me coniecerunt, vbi cum fame mihi confluctanti absq; dubio moriendum fuisset, nisi Catholicorum quorundam

rundam charitas, qui eodē in carcere à tribus iam annis vincēti tenebantur, necessaria mihi suppeditasset. Inuitabant me sæpè blandè & pertinaciter, vt eorum Ecclesias frequenter, & concionibus interessem; quod cum ego me facturam negarem, tribunalibus me sistebant, exigētes à me in menses singulos octuaginta Ducatos, quod videlicet eorū Synagogas adire noluissem. Quæ summa cū intra semestri spatiū ad quingentos ducatos excreueret, ego autē soluēdo non essem, perpetuò me carceri adiudicauerunt. Transeo hic ministrorum Regionum & apparitorum multa infamia, & facinorosa dicta, quæ ego nequam deuorare potuissem, nisi similia Seruatore pro peccatis nostris tollerasse cogitasset. Atq; vt breue faciam capta aliquando in castello de nocte per funem ex carcere me demisi, non tam vt ex diuturna custodia liberarer, quàm vt Rothomagum quo ab Abbatissa mea mittebar, concederem. Adiuuante ergo Deo, post multos & varios successus, ac carceres, cum magno animæ meæ refrigerio ad desideratum monasteriū perueni, vbi summa cum lætitia à meis sororibus excepta sum, quæ Deo gratias quas poterant persoluebant, quod me ex tot periculis & carceribus eductam, tandem in portu & vado constituisset. Cui laus, honor & gloria.

Hæreticorum stultitia explosa in quatuor pueris, & fratribus pro fide capendis.

CAPVT XII.

EA est Anglicanorum Tyrannorum crudelitas, vt non contenti, Sacerdotes & alios